

L'art entra als equips de salut comunitària

Published by [Interacció](#) [1] on 07/09/2018 - 09:00 | Last modification: 18/08/2026 - 17:40

Aquest article és especialment interessant perquè no presenta l'art únicament com una activitat beneficiosa per a la salut, sinó que planteja una qüestió més estructural: **què passa si els artistes s'incorporen com a professionals als equips de salut comunitària?** L'experiència de Batas Nómadas als Centres Madrid Salud explora aquesta possibilitat i situa la pràctica artística com una forma de mediació, observació i dinamització comunitària.

L'experiència s'inscriu en el projecte **Arte y Salud**, iniciat el 2011 a partir de la col·laboració entre Madrid Salud i la Facultat de Belles Arts de la Universitat Complutense de Madrid. El seu punt de partida és una concepció comunitària de la salut que considera el barri com a espai d'intervenció i posa l'accent en la participació ciutadana, l'empoderament i la cooperació entre disciplines. En aquest marc, Madrid Salud identifica la necessitat d'incorporar nous instruments de dinamització i habilitats creatives als seus equips.

El 2017, tres artistes constitueixen el col·lectiu **Batas Nómadas** i desenvolupen sessions performatives i participatives en 14 dels 16 Centres Madrid Salud, amb la participació de 179 professionals. Les intervencions utilitzen un «kit de primers auxilis artístics» amb recursos com dibuixos ràpids, accions performatives, reptes col·laboratius i una «recepta intervinguda». Aquestes eines tenen una doble funció: mostrar als professionals altres maneres de treballar recollir informació sobre les necessitats dels equips i els possibles àmbits d'aplicació de l'art.

L'aportació de l'art no resideix únicament en les activitats que genera, sinó sobretot en la capacitat dels artistes per introduir altres formes d'observar, relacionar i intervenir en la comunitat.

Els resultats mostren un canvi significatiu després de les sessions. Si inicialment una part important dels professionals tenia dificultats per definir la relació entre art i salut, posteriorment apareixen propostes concretes vinculades a l'àmbit educatiu, l'entorn urbà, les desigualtats en salut, els adolescents, el gènere, la diversitat o la participació ciutadana. El gràfic de la pàgina 4 mostra que el 19,2% de les demandes ja formulen intervencions específiques, mentre que els àmbits amb més propostes són l'educatiu, amb un 15,1%, l'entorn urbà, amb un 9,6%, i les desigualtats en salut, amb un 8,2%.

L'experiència també revela una dimensió menys evident: alguns professionals demanen intervencions artístiques dirigides als mateixos equips per millorar-ne la comunicació. L'art apareix així com un recurs per actuar sobre la comunitat i, alhora, sobre les formes de treball interdisciplinari de les institucions. Aquesta funció medidora és central en la defensa que fa l'article de la incorporació professional dels artistes.

La proposta va més enllà d'una experiència pilot. Madrid Salud acaba incorporant professionals de l'art als equips de tres centres, a Arganzuela, Puente de Vallecas i Villaverde. Per als autors, aquesta professionalització és precisament allò que dona rellevància al cas: intenta convertir una col·laboració entre art i salut en una pràctica

institucional sostinguda, i no només en una successió de projectes puntuals.

Llegit avui, l'article conserva interès sobretot per aquest desplaçament del lloc assignat a l'artista: de proveïdor d'activitats a membre d'un equip interdisciplinari. Alhora, les conclusions són més afirmatives que les evidències presentades. L'estudi descriu una intervenció inicial, amb dades principalment qualitatives i interpretatives, i no permet encara determinar els efectes a mitjà termini de la incorporació dels artistes sobre els equips, la participació ciutadana o la salut comunitària. El seu valor resideix, per tant, més en l'obertura d'un model professional i institucional que en la demostració dels seus impactes.

Referència

Castillejo, M., Fernández-Cedena, J., Siles, S., Claver, M. D., i Ávila, N. (2018). Batas Nómadas en Madrid Salud: el arte y los artistas en equipos profesionales de salud comunitaria. *Gaceta Sanitaria*, 32(5), 466–472.
<https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2018.03.008> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: cultura i salut

Tags: arts i creació

Tags: participació cultural

Tags: treball cultural i professionals

Tags: innovació cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2018/art-salut-comunitaria>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2018.03.008>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8378>